

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 11 september 2017

610/2017

Finansministeriets förordning om Tullens maktmedel och om stoppande av fortskaffningsmedel

I enlighet med finansministeriets beslut föreskrivs med stöd av 27 § 2 mom. i tullagen (304/2016) och 5 kap. 4 § 2 mom. 3 punkten i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015), av dem den sistnämnda bestämmelsen sådan den lyder i lag 310/2016:

1 §

Tillämpningsområde

Denna förordning innehåller närmare bestämmelser om i tullagen (304/2016) avsedd utbildning i användningen av maktmedel, träning i och uppföljning av användningen av maktmedel, förvaring av maktmedelsredskap och övervakning av användningen av maktmedel. Förordningen innehåller också närmare bestämmelser om i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) avsedda tecken och metoder vid stoppande av fortskaffningsmedel i samband med uppdrag inom Tullens brottsbekämpning.

Bestämmelserna om maktmedel i denna förordning gäller tullmän som avses i 22 § i tullagen och som arbetar i tullbrottsbekämpnings- eller tullövervakningsuppgifter.

Bestämmelser om en tullmans rätt att använda maktmedel och rätt till nödvärn, om beredskap för och varning om användning av maktmedel, om rätt att bära och vid behov använda maktmedelsredskap och om skyddsredskap samt användning av skjutvapen och fängsel finns i 22–26 § i tullagen. En bestämmelse om en tullmans rätt att stoppa fortskaffningsmedel finns i 13 § 1 mom. i tullagen.

2 §

Definitioner

I denna förordning avses med

1) *användning av maktmedel* användning av maktmedelsredskap eller fysisk kraft med syfte att antingen direkt eller indirekt påverka beteendet hos den som är föremål för en åtgärd, användning av maktmedelsredskap eller fysisk kraft på det sätt som avses i 22 § 1 mom. i tullagen för att avlägsna ett hinder samt användning av de metoder som anges i 9–14 § i denna förordning för att dirigera och stoppa ett fortskaffningsmedel (*stoppande med tvång*),

2) *maktmedelsredskap* redskap som avses i 1 § 2 mom. i statsrådets förordning om Tullens maktmedelsredskap och om tullmäns rätt att bära maktmedelsredskap (602/2017),

3) *bärande av maktmedelsredskap* innehav av ett maktmedelsredskap,

4) *utbildning i användning av maktmedel* utbildning i funktion, verkningar, användning och därtill hörande taktik när det gäller maktmedelsredskap samt utbildning i användning av fysiska maktmedel,

5) *hot med fortskaffningsmedel* förföljning med fortskaffningsmedel omedelbart efter ett fortskaffningsmedel som ska stoppas, i syfte att få föraren i det fortskaffningsmedel som följs att avstå från att fly,

6) *spikmatta* ett redskap som placeras på körbanan och som består av spikar eller motsvarande föremål som har sönder fortskaffningsmedlets däck och med hjälp av vilket man försöker stoppa fortskaffningsmedlet eller sänka dess hastighet,

7) *spärr* avsmalning av körvägen eller avskärning av färdvägen med hjälp av ett annat fortskaffningsmedel för att sänka hastigheten hos det fortskaffningsmedel som är föremål för åtgärderna eller för att styra in det på önskad rutt,

8) *körning framför fortskaffningsmedlet* hejdande av ett fortskaffningsmedels färd genom att köra framför fortskaffningsmedlet och gradvis sänka körhastigheten,

9) *kilande* förhindrande av den fortsatta flykten genom att i sidled påverka körlinjen för det fortskaffningsmedel som ska stoppas,

10) *ifattkörning* ikappkörande av ett fortskaffningsmedel och åtgärder i anslutning till det med vilka man försöker hindra framfarten för det fortskaffningsmedel som ska stoppas,

11) *hinder* fortskaffningsmedel eller andra föremål eller konstruktioner som placeras i ett fortskaffningsmedels väg och med hjälp av vilka man försöker hindra framfarten för det fortskaffningsmedel som ska stoppas.

3 §

Ansvariga för och uppgifter i anslutning till användningen av maktmedel

Tullens bevakningsavdelning utser Tullens ansvariga för användningen av maktmedel, till vilka hör en nationell ansvarig för användningen av maktmedel, lokala ansvariga för användningen av maktmedel, utbildare i användningen av maktmedel, utbildare av utbildarna i användningen av maktmedel och övningsledare.

Tullens nationella ansvariga för användningen av maktmedel har till uppgift att bereda riksomfattande riktlinjer, anvisningar och föreskrifter för Tullens utbildning i användningen av maktmedel och att utöva tillsyn över ändamålsenligheten hos och kvaliteten på utbildningen i användningen av maktmedel samt de maktmedels- och skyddsredskap som ska bäras.

Tullen ansvarar för att det inom Tullen finns ett tillräckligt antal lokala ansvariga för användningen av maktmedel och anvisar de verksamhetsställen som de lokala ansvariga ska ansvara för. De lokala ansvariga sörjer för att en tullman har tillgång till tillräckliga maktmedels- och skyddsredskap för att kunna sköta arbetet och för att tullmannen har fått utbildning i att använda dem. De lokala ansvariga ser också till att aktuella uppgifter om de skjutvapen och andra maktmedelsredskap som överlämnats för att bäras och om utbildning i användningen av maktmedel, övningar och nivåprov har registrerats.

4 §

Utbildning i användningen av maktmedel samt övning och uppföljning

Tullmän ska känna till effekterna av de maktmedelsredskap som de bär och de bestämmelser som gäller användningen av dem samt kunna använda maktmedlen på behörigt sätt.

Tullen ansvarar för anordnandet av användarutbildning, utbildning som upprätthåller färdigheterna, övergångsutbildning och utbildning av utbildare när det gäller tullmäns användning av maktmedel samt för anordnandet av övningar. För det praktiska genomförandet av övningar och utbildning svarar Tullens nationella ansvariga för användningen av maktmedel. I samband med utbildningen i användningen av maktmedel ska Tullen ge ut-

bildning i frågor som anknyter till stoppande av fortskaffningsmedel och stoppande med tvång.

Tullen ska för de personer som avses i 1 mom. minst två gånger per år anordna utbildning och övningar som upprätthåller färdigheterna i användning av de olika skjutvapentyper och andra maktmedelsredskap som avses i 3 § 2 mom. i statsrådets förordning om Tullens maktmedelsredskap och om tullmäns rätt att bära maktmedelsredskap, samt i användning av fysiska maktmedel.

Ett nivåprov ska årligen avläggas i användningen av de olika skjutvapentyper som avses i 3 § 2 mom. i statsrådets förordning om Tullens maktmedelsredskap och om tullmäns rätt att bära maktmedelsredskap. Ett nivåprov i användningen av andra maktmedel avläggs i enlighet med vad Tullen bestämmer särskilt.

Tullen ska föra register över beväpning, utbildning och övning på det sätt som Tullen bestämmer särskilt.

Utbildning i användningen av maktmedel får endast ges av en tjänsteman som i enlighet med Tullens föreskrifter om utbildning i användningen av maktmedel har godkänts att vara utbildare i användningen av maktmedel.

5 §

Förvaring av maktmedelsredskap

Maktmedelsredskapen ska förvaras i Tullens utrymmen. Av grundad anledning kan de dock även förvaras någon annanstans. Maktmedelsredskapen ska förvaras så att de inte kommer i händerna på obehöriga eller annars medför fara. Bestämmelser om förvaring av skjutvapen och patroner finns dessutom i 105 och 106 § i skjutvapenlagen (1/1998). Tullen ska ordna tillräckliga och för ändamålet lämpliga och trygga utrymmen för hantering och förvaring av maktmedelsredskapen.

6 §

Tillsyn över användningen av maktmedel

Tullen ska övervaka användningen av maktmedel inom Tullen samt styra och utveckla utbildningen i denna användning. När maktmedelsredskap har använts, ska en redogörelse för användningen utan dröjsmål upprättas för förmannen och för den lokala ansvariga för användningen av maktmedel, som informerar chefen för Tullens bevakningsavdelning och den nationella ansvariga för användningen av maktmedel i enlighet med vad Tullen bestämmer särskilt. En redogörelse ska också upprättas om ett skjutvapen har avfyrats oavsiktligt. Dessutom ska en redogörelse upprättas om annan användning av maktmedel och om nödvärn enligt 22 § 3 mom. i tullagen, om de har orsakat sådan skada på egendom som inte kan betraktas som ringa eller en kroppsskada som inte är ringa.

Tullen meddelar närmare föreskrifter om innehållet i de redogörelser som avses i 1 mom. samt om skyldigheten för de lokala utbildarna i användningen av maktmedel att lämna redogörelser om användningen av maktmedel till Tullens nationella ansvariga för användningen av maktmedel, och om sammandrag och undersökningar som ska sammanställas utifrån dessa redogörelser.

7 §

Tecken som används vid stoppande av fortskaffningsmedel

De tecken och befallningar som en tullman ger när ett fortskaffningsmedel stoppas ska vara lätta att observera och förstå samt entydiga. Stoppptecknet ska i möjligaste mån ges på det sätt som föreskrivs för fortskaffningsmedlet i fråga. Stoppptecknet eller ordern att stanna kan även ges muntligen, genom handtecken, med ljussignaler eller genom andra all-

mänt kända tecken. Tecknet ska ges så att föraren av det fortskaffningsmedel som är föremål för åtgärderna har möjlighet att upptäcka att det är en tullman som ger tecknet.

8 §

Användning av maktmedel vid stoppande av fortskaffningsmedel

När maktmedel används vid stoppande av fortskaffningsmedel ska hänsyn tas till trafikförhållandena, körsättet hos föraren av det fortskaffningsmedel som är föremål för åtgärderna, typ, vikt och hastighet i fråga om det fortskaffningsmedel som ska stoppas samt andra faktorer som inverkar på stoppandet. Särskild vikt ska fästas vid utomståendes säkerhet. När ett fortskaffningsmedel som låtit bli att iaktta ett stopptecken eller en order att stanna förföljs ska helhetssituationen och dimensioneringen av tullmannens åtgärder förlöpande bedömas.

Innan åtgärder vidtas ska det fortskaffningsmedel som åtgärden gäller om möjligt ledas till en trygg plats där det kan stoppas, och dess hastighet om möjligt fås att minska. I möjligaste mån ska alla som deltar i uppdraget informeras på förhand om en åtgärd för stoppande med tvång.

Vid Tullens brottsbekämpning ska det i förväg genom förhandsplaner skapas beredskap inför situationer där fortskaffningsmedel stoppas med tvång. I förhandsplanerna ska hänsyn tas till bland annat samarbetet mellan Tullens enheter samt beroende på situationen också mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet, kartläggning och val av lämpliga platser för stoppande med tvång samt de verksamhetsmodeller som kan tillämpas.

Vid stoppande med tvång får de maktmedel som anges i 9–14 § användas. När skjutvapen används vid stoppande av fortskaffningsmedel ska bestämmelserna om användning av skjutvapen i 25 § i tullagen iakttas.

9 §

Metoder vid stoppande av fortskaffningsmedel i väg- eller terrängtrafik

Metoder som kan användas för att stoppa ett fortskaffningsmedel som används i väg- eller terrängtrafik är körning framför fortskaffningsmedlet, hinder, kilande, ifattkörning, hot med fortskaffningsmedel, spikmatta och spärr.

10 §

Körning framför fortskaffningsmedlet

Ett försök att stoppa ett fortskaffningsmedel som används i väg- eller terrängtrafik genom att köra framför fortskaffningsmedlet ska avbrytas, om det verkar uppenbart att den som ska stoppas avsiktligt kör på Tullens fortskaffningsmedel. Försöket ska också avbrytas, om den som ska stoppas börjar köra om Tullens fortskaffningsmedel på en plats där sikten är otillräcklig, där det finns mötande trafik eller där omkörning medför någon annan fara.

11 §

Hinder

När ett fortskaffningsmedel som används i väg- eller terrängtrafik stoppas med hjälp av hinder får hindret inte användas så att det kan medföra särskild fara.

610/2017

12 §

Kilande och ifattkörning

När ett fortskaffningsmedel som används i väg- eller terrängtrafik stoppas genom kilande ska den som är föremål för åtgärden ges tillräcklig möjlighet att stanna sitt fortskaffningsmedel. Kilande får inte användas vid höga hastigheter. Direkt kontakt mellan fortskaffningsmedlen ska om möjligt undvikas. Ifattkörning kan användas i situationer där körhastigheterna är relativt låga.

13 §

Spikmatta

Spikmatta används för att stoppa ett fortskaffningsmedel som används i väg- eller terrängtrafik på en del av körbanan som gjorts smalare med hjälp av hinder eller spärrar. Spikmattan ska läggas ut så att den är så lätt att upptäcka som möjligt. Den övriga trafiken ska i möjligaste mån stoppas på ett tillräckligt avstånd från spikmattan eller ledas längs en omväg.

14 §

Metoder för stoppande av vattenfarkoster

Metoder som kan användas för att stoppa en i sjötrafiklagen (463/1996) avsedd farkost är hot med fortskaffningsmedel, ifattkörning, hinder och spärr.

15 §

Stoppande av fordon i spårbunden trafik

När fordon i spårbunden trafik ska stoppas ska en tullman vid behov kontakta trafikledningscentralen och förhandla separat om möjliga tillgängliga metoder för stoppandet.

16 §

Närmare föreskrifter

Tullen meddelar vid behov närmare interna föreskrifter om verkställigheten av denna förordning.

17 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 2017.

Helsingfors den 5 september 2017

Finansminister Petteri Orpo

Överinspektör Jaana Vehmaskoski